13. Transnational connections: culture, people, places. Ulf Hannerz — Routledge, Taylor & Francis Group — 2012.
14. Kultura maie znachennia [Elektronnyi resurs] // Kulturolohichnyi chasopys «I». — 2008. — Rezhym dostupu do resursu: http://www.ji.lviv.ua/n53texts/N53-cult.htm. [in Ukrainian]
15. Holliday, Adrian. «Studying culture.» Research methods in intercultural communication: A practical guide (2016): 23-36.

Стаття надійшла до редакції 19.10.2019 р

УДК 338.24.01:330.821.1
JEL Classification B12-Classical (includes Adam Smit)
DOI 10.33111/EE.2019.43.SlizkaA_SidorenkoR

A. Slizka
Student
National Aerospace University named after M.E. Zhukovsky «Kharkiv Aviation Institute»

А. В. Слизька
Студентка
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»

ORCID: https://orcid.org/0000-0003-1544-9348

R. Sidorenko
student
National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute»

Р.Р. Сидоренко
Студент
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

ORCID: https://orcid.org/0000-0002-7950-8901

ТЕОРЕТИЧНА МОДЕЛЬ АДАМА СМІТА, ЯК СПОСІБ ПОДОЛАННЯ КРИЗИ В УКРАЇНІ

АНОТАЦІЯ. У статті наведено шлях подолання кризи в країні за допомогою теорії відомого шотландського економіста та філософа Адама Сміта. Теорія «Абсолютних переваг» наголошує, що країни експортують тільки ті товари, які вони виробляють з меншими витратами (у виробництві яких вони мають абсолютну перевагу), та імпортують ті товари, що виробляються іншими країнами з меншими на це витратами (у виробництва яких абсолютна перевага належить їхнім торговим партнерам). Авторами статті виділено міжнародну торгівлю в аграрній галузі, за рахунок якої економіка країни зможе мати позитивну динаміку.
КЛЮЧОВІ СЛОВА: інноваційна модель, теорія, аграрна галузь, міжнародна торгівля, подолання кризи, позитивна динаміка.

THE THEORETICAL MODEL OF ADAMA SMITH AS A METHOD OF TAKING THE CRISIS IN UKRAINE

ANNOTATION. The issue of industrial development is one of the most urgent in view of the need to ensure the growth and renewal of the economy not only in modern Ukraine but also in many countries of the world. It is at the center of heated discussions among politicians, government, business, the community of scientists and experts, civil society, and its views and views differ greatly. So far, Ukraine has not formed a coherent and systematic understanding of the directions of necessary transformations and development goals that would be perceived by all economic agents and stakeholders as a coherent transformation program.
The article describes the way to overcome the crisis in the country with the help of the theory of the well-known Scottish economist and philosopher Adam Smith. Absolute Benefits Theory emphasizes that countries only export the goods they produce at a lower cost (in production of which they have an absolute advantage), and import those goods produced by other countries at a lower cost (the production of which is an absolute advantage. The authors of the article highlight the international trade in the agricultural sector at the expense of which the economy of the country will be able to have a positive dynamics not only in the near future, but also in the years to come. After the full flowering of agricultural production, the country can gradually begin to search for a new vector of development, as Ukraine is very rich in minerals and minerals, coal, metalworking and gas industries are promising for our country.
KEY WORDS: innovative model, theory, agrarian industry, international trade, crisis management, positive dynamics.

Вступ. Економічна думка бере свій початок у далекі часи. Ще перші люди володіли деякими початковими знаннями господарської діяльності. Поступово виникали певні уявлення про відносини, що складаються з приводу виробництва, розподілу, обміну та споживання матеріальних благ. З самого початку економічні погляди не виділялися в спеціальну галузь знань, тим більше в самостійну гілку громадської думки. Основу думок складали релігійні вірування, міфи, різні легенди і перекази. На них намагалися описати господарський досвід, дати поради чи рекомендувати правила ведення обліку, організації праці. Поволі з'являлися елементи економічного мислення зі спробами аналізу та узагальнення господарських явищ. Це були вже предвісники формування наукового знання, яке дало початок розвитку економічної науки, що представляє в наш час розгалуджену систему галузей великого економічного знання, в центрі якого знаходиться політична економія. Розвиток економічної думки поступово формувало і науку про її власну історію.

Історія знає різні форми організації і структури економічних поглядів та ідей. До сих пір переважали роботи з історії політичної економії. Однак економічна думка, звичайно, ширше, оскільки існували і існують багато економічних оглядів, у тому числі менш зрілі течії економічної думки, які не можна віднести до власне політичної економії як науки теоретичної.

Аграрний сектор є одним з найважливіших галузей національної економіки, що охоплює різні види економічної діяльності щодо виробництва сільськогосподарської продукції, продуктів харчування, а також доставки їх до кінцевого споживача. Процеси інституційних змін в аграрному секторі економіки України наразі виступають одними з найважливіших елементів сталого розвитку держави та її регіонів, підвищення її конкурентоспроможності, зміцнення національної безпеки. В останні роки аграрний сектор України демонструє позитивну динаміку та збільшує обсяги виробництва сільськогосподарської продукції

Постанова проблеми. Необхідності вивчення основних причин кризи в Україні, адже знаючи їх: по-перше, ми з точністю можемо підібрати правильну економічну теорію для боротьби з кризою, та, по-друге, провести роботу з помилками на майбутнє. Проблем в економіці багато, починаючи від військового конфлікту на сході України і закінчуючи інфляцією, безробіттям, а також повним нерозумінням того, як вивести країну з такого тяжкого становища, як втримати таку велику кількість людей, яка покидає свою країну у пошуках кращого життя.

Не менш важливим елементом є невикористання у повній мірі всього потенціалу сільського господарства, що і є втраченою можливістю підвищення показників ВВП. На сьогоднішній день ситуація в країні досить напружена, але затягувати з нею не варто, потрібно якомога швидше шукати економічні шляхи подолання проблеми, яка присутня в нашій країні.

Результати. Розглядаючи економіку України ми повинні виділити таку галузь, як сільське господарство, адже це один з основних факторів доходу держави. З початку своєї незалежності, Україна зайняла лідируючі позиції серед усіх інших аграрних країн Європи та славилась своїм сільськогосподарським виробництовм, однак не вміння правильно і раціонально використовувати свої ресурси та можливості, призвели до того, що тепер сама Україна стає залежною від інших, не заможніших на ресурси, сільськогосподарських країн. Іншими словами з лідера, Україна потроху займає позиції аутсайдера, саме це і є результат роботи української кризи на міжнародній економічній арені.

Можна погодитися з фразами Адама Сміта, що «для примноження багатства в країні з плідної землею краще розвиток і підтримку сільського господарства, ніж промисловості» бо, на думку вченого, кошти, вкладені в землеробство, додають набагато більшу вартість до дійсного доходу держави. Також Сміт вважав що, «Багатство, що виникає в результаті поліпшень у сільському господарстві, більш стійко і може бути знищено лише через різкі потрясінь» [1].

Сьогодні Україна прагне бути одним з провідних виробників сільськогосподарської продукції в світі, намагається забезпечити не тільки потреби внутрішнього ринку, а й експортувати продовольство і сільськогосподарську сировину. На 2018 рік саме аграрний комплекс забезпечує найбільшу частку валютних надходжень у бюджет України, а саме 17 %. Також найближчим часом планується процес диверсифікації ринку — це означає повне розширення асортименту, тобто в планах країни зробити ширшим спеціалізації замлеробів, фермерів та інших професій, які так чи так пов'язанні з сільськогосподарським виробництвом.

Експортна карта України у міжнародній торгівлі (рис. 1) дає змогу побачити спеціалізацію регіонів за галузями, а саме:

– Волинська, Львівська, Тернопільська, Івано-Франківська, Закарпатська області — машинобудівна галузь;

– Рівненська, Житомирська, Чернівецька області — деревопереробна галузь;

– Хмельницька, Вінницька, Кіровоградська, Одеська — жири та олії тваринного або рослинного походження;

– Київська, Чернігівська, Черкаська, Кіровоградська, Миколаївська, Херсонська область — аграрна галузь;

– Сумська область — хімічна галузь;

– Дніпровська, Полтавська область — мінеральна галузь;

– Харківська область — харчова галузь;

– Луганська, Донецька, Запорізька — недорогоцінні метали та вироби з них.

За характерними ознаками кожної області можна підкреслити той факт, що більша частина України, а саме центральна та західна, спеціалізується на аграрній сфері діяльності.

Якщо подивитись статистику в цілому, то географічна структура експорту показує повну переорієнтацію експорту в країни Азії (частка експорту становить близько 47 %), основних позицій у торгівлі з країнами ЄС (частка 26,4 %) і мала частка з африканськими країнами. До речі Україна є одним з найбільших експортерів меду та олії в Європі.

Рис. 1. Експорт-імпорт регіонів України
у торгівлі товарами за 2018 рік

Держава повинна дбайливо ставитися до землі, адже земля — головний засіб виробництва в сільському господарстві [2]. Дуже часто іноземці, які приїздять до України з візитом, кажуть про безмежно великі якості нашої землі та стверджують, що в нас можна «посадити будь-що і воно виросте», це повна правда, адже в нашій країні один з кращих і родючих сортів землі, саме тому багато економічно розвинених країн зовсім не розуміють того, як ми не використовуємо на сто відсотків одну з наших найсильніших сторін.

Однак для такої країни, як Україна, і для її аграрних можливостей цього дуже мало, адже з її ресурсами можна домогтися набагато більших показників і без особливих труднощів займати лідируючі позиції серед країн з розвиненою сільськогосподарської системою.

Адам Сміт вважав, що: багатство нації — це матеріальний або фізичний продукт для задоволення потреб людини, його змістом і джерелом є сукупна «цорічна» праця кожного народу в усіх сферах виробництва. Багатство зростання нації пов'язано з такими важливими факторами, як частка населення зайнятого продуктивною працею , або іншими словами, кількість праці, яка функціонує у виробництві, зростання капіталу та доходу, наявність ринків збуту, розвиток обміну і т.д.

Адам Сміт створив струнку логічну теорію функціонування товарного виробництва, складовими якої є вчення про поділ праці, продуктивну та непродуктивну працю, трудову вартість, походження та функції грошей, структура капіталу та його відтворення, також учений був прихильником економічного лібералізму — система ідейних принципів, головним змістом якої є визначення саморегульованого ринку, та повної свободи економічної діяльності та господарювання, обмеження державного втручання в економіку.

Однією з головних теорій була теорія абсолютних переваг у міжнародній торгівлі. Мета теорії полягала у тому, що торгівля з іншими країнами буде вигіднішою, якщо країна експортує ті товари, у виробництві яких вона має абсолютні переваги (тобто має великі запаси товару, або виготовляє його з найменшими затратами) ніж країна — партнер. Теорія допомогла побачити переваги поділу праці як на національному, так і на міжнародному рівні.

Адам Сміт запропонував економічну політику для доведення практичної прогресивності товарно-грошових ринкових відносин. Саме з цією метою він проаналізував систему організації сільського господарства, зовнішньоторговельну та фінансову політику. У свої часи вчений зумів визначити головні причини, які, на його думку, уповільнюють розвиток аграрної економіки. Обґрунтував переваги міграції робочої сили між галузями господарства та переваги вільнонайманої праці.

Після аналізу системи оподаткування вчений зробив висновок про податки з доходу як головне джерело поповнення державного бюджету. Він вирішив удосконалити систему оподаткування і запропонував чотири основних принципи:

1) визначеність — сума податку, термін і спосіб платежу повинні бути точно визначеними та запланованими;

2) зручність — стягнення податку має бути максимально зручним для платника(час і спосіб);

3) пропорційність — громадяни мають ділитися державою своїми доходами у певній пропорційності;

4) необтяжливість — податок повинен максимально сприяти розвитку підприємництва і забезпечувати тільки насущні потреби держави.

В теорії абсолютних переваг Сміт виявив умови конкурентоспроможності національного виробництва на зовнішніх ринках.

Розглянувши всі теорії і економічні моделі Адама Сміта можна відзначити кілька найбільш підходящих з них для України: по-перше, не втручання держави в економіку країни, тобто своєрід-

ну свободу; по-друге, Адам Сміт розглядав таку проблему, як розподіл доходу серед усіх класів суспільства, від малого до великого.

І останнє, але не менш важливе, Сміт розробив модель «економічної людини», яка характеризує в чистому вигляді дії людей в економіці. Автор упевнений, що «економічна людина» керується тільки своєю власною вигодою, іншими словами — егоїзмом. З природи людини-егоїста з'являється обмін, так як він не робить подарунків, це просто не наш формат, але якщо щось дає, то вимагає, як мінімум еквівалентного відшкодування або ж морального задоволення. Саме тому, обмін і ринкова економіка, по А. Сміту, природні для людини. Другий економічною категорією була «невидима рука». «Невидима рука» — це об'єктивні економічні закони, що діють незалежно від волі і свідомості людини. Поєднуючи поняття «невидимої руки» з моделлю «економічна людина», А. Сміт помічав, що людина «переслідуючи власний коло інтересів, зазвичай ефективнішим чином служить інтересам суспільства, ніж тоді, коли обдумано, намагається зробити це», також «невидима рука» ринку надає для суспільства найкращі результати, ніж державне регулювання. Це пояснюється тим, що, діючи в умовах «невидимої руки», людина задовольняє, насамперед, свій особистий інтерес і свої потреби, тому працює якісно (для себе, проте сам того не розуміючи одночасно і для суспільства). Адже суспільне благо — це найстабільніша валюта в світі [3].

Висновок. В Україні практично підійшло до свого завершення формування структури виробництва та системи його організації у процесі аграрної реформи та зміни інституційного середовища. Потребує нагальності вирішення проблеми невизначеності сільськогосподарської політики та затвердження програми дій щодо розвитку аграрного сектору економіки України, де зазначаються пріоритети, методи, напрями та рівень державної підтримки підприємців, виробників сільськогосподарської продукції, засади фінансово-податкової та інвестиційної політики тощо. Детально вивчивши та дослідивши економічні проблеми держави, можна зробити висновок, що Україна сьогодні сільськогосподарська країна з дуже великим запасом ресурсів і корисних копалин, основною діяльністю якої є землеробство, саме тому варто уважно придивитися до незвичайних ідей і економічним моделям Адама Сміта, які пов'язані з сільським господарством і в майбутньому могли б сприяти стабілізації і відновленню економіки України.

Література

1. Сміт Адам, Дослідження про природу і причини багатства народів / Адам Сміт. — М.: В-тво «Ось-89», 1997. — 255 с. [in Russian];
2. Коваленко М.Я., Економіка сільського господарства: підручник / Коваленко М.Я, Агірбов Ю.І, Сєрова Н.А. та ін. — М.: В-тво «Юркніга», 2015. — 384 с. [in Russian];
3. Діпак Лал, Повернення невидимої руки / Діпак Лал. — М.: В-тво «Нове видавництво», 2009. — 426 с.

References

1. Smith Adam, A Study on the Nature and Causes of the Wealth of Nations / Adam Smith. — M.: Iz-your «Axis-89», 1997. — 255 p., [in Russian];
2. Kovalenko N.Ya., Agricultural Economics: textbook / Kovalenko N.Ya., Agirbov Yu.I., Serova N.A. and others. — M.: Iz-tv «Yurkniga», 2004. — 384 p, [in Russian];
3. Deepak Lal, Return of the invisible hand / Deepak Lal. — M.: Iz-tv «New Publishing House», 2009. — 426 p., [in Russian].

Стаття надійшла до редакції 20.10.2019 р.

УДК 330.3
JEL Classification O31
DOI 10.33111/EE.2019.43.MysyliukV

V. S. Mysyliuk,
PhD-student at the Department of Business-economics and Entrepreneurship
SHEE «Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman»

В. С. Мисилюк,
аспірантка кафедри бізнес-економіки та підприємництва
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

ORCID: https://orcid.org/0000-0002-4941-6766

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «КОРПОРАТИВНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО» ТА ЙОГО ТИПОЛОГІЗАЦІЯ

АНОТАЦІЯ. У статті проаналізовано еволюцію підходів до визначення поняття «підприємництво» та надано узагальнене розуміння сутності феномену підприємництва. Виокремлено такі принци-